

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2671

Vragen van het lid **El Fassed** (Groenlinks) aan de minister van Defensie over het *Selected Acquisition Report (SAR)* (ingezonden 17 mei 2011).

Antwoord van minister **Hillen** (Defensie) (ontvangen 27 mei 2011).

Inleiding

Met deze beantwoording voldoe ik tevens aan het verzoek van de vaste commissie voor Defensie van 17 mei jl. (kenmerk 2011Z09749/2011D25202) om een reactie op het openbaar beschikbare SAR-rapport 2010 inzake de voortgang en kostenontwikkeling van de F-35.

Vraag 1

Is het waar dat het Selected Acquisition Report (SAR) 2010 beschikbaar is op internet?¹

Antwoord 1

Ja, het *Selected Acquisition Report (SAR)* over het F-35 programma is te vinden op enkele websites. Het Pentagon zelf heeft het rapport niet openbaar gemaakt.

Vraag 2, 3 en 4

Hoe rijmt u dit met uw opmerking in uw brief van 12 mei² dat dit rapport «door het Pentagon niet openbaar gemaakt en ook nog niet aan partnerlanden is aangeboden»?

Wanneer is dit rapport openbaar gemaakt? Had u beschikking over dit rapport voor 30 april jl.?

Hoe beoordeelt u de in dit rapport beschreven planning, prestaties, de ontwikkelingskosten, de totale projectkosten, de gemiddelde all-in prijs en de kosten per vlieguur van de F-35?

Antwoord 2, 3 en 4

Het Pentagon heeft in april jl. op grond van een wettelijke verplichting de *Selected Acquisition Reports* van de Amerikaanse materieelprojecten over 2010 naar het Congres gezonden. Het rapport over het F-35 programma is niet aan de partnerlanden aangeboden. Het *JSF Program Office* beschouwt dit F-35 rapport als niet representatief voor de stand van zaken van dit

¹ JSFNieuws.nl, 12 mei 2010, http://www.jsfnieuws.nl/wp-content/JSF11_F35SAR2010.pdf

² 2011Z09749.

programma. De redenen hiervoor zijn de volgende. Het SAR 2010 rapport berust op de verouderde planning van het F-35 programma van vóór de hernieuwde certificering aan het Congres van juni 2010 in het kader van de Nunn-McCurdy wetgeving. Het Pentagon heeft in 2010 en in januari jl. maatregelen genomen die van invloed zijn op de planning en de kostenramingen voor de SDD-fase van het project. Ook heeft de *Director of Cost Assessment and Program Evaluation* (D-CAPE) van het Pentagon een nieuwe kostenraming van het F-35 programma uitgevoerd. Deze aanpassingen zijn nog niet in het rapport verwerkt.

Tijdens een hoorzitting van de Amerikaanse Senaatscommissie voor de Strijdkrachten op 19 mei jl. heeft de D-CAPE een raming van de gemiddelde stuksprijs van de F-35 gemeld van ongeveer \$ 95 miljoen (prijsspeil 2002). Dit betreft de *Average Procurement Unit Cost* (APUC), de gemiddelde prijs van de drie versies van de F-35 over de gehele productieperiode met inbegrip van de geraamde Amerikaanse investeringen in onder meer gronduitrusting, simulatoren en initiële reservedelen. Na de hernieuwde certificering van het programma in juni 2010 bedroeg de raming van de APUC \$ 92,4 miljoen. Naar verwachting zal het Pentagon in juni besluiten nemen over de nieuwe planning van de ontwikkelingsfase van de F-35 (SDD-fase) en vervolgens deze zomer een nieuw SAR-rapport aanbieden aan het Congres, met inbegrip van de nieuwe kostenramingen van de D-CAPE.

Ondanks dat het SAR 2010-rapport niet aan de partnerlanden is aangeboden beschikte Defensie wel over voorlopige kosteninformatie over de investeringskosten van de CTOL-versie van de F-35 waarvoor Nederland belangstelling heeft. Zoals gemeld in de brief van 12 mei jl. (Kamerstuk 26 488, nr. 269) valideert en verwerkt Defensie momenteel de beschikbare informatie. De Kamer zal over enkele weken over de resultaten hiervan kunnen worden geïnformeerd, met dien verstande dat zoals hierboven uiteengezet in de zomer nieuwe informatie beschikbaar zal komen met inbegrip van de raming van de D-CAPE. Na de besluitvorming door het Pentagon zal ik de Kamer ook informeren over de nieuwe planning van de SDD-fase en de stand van zaken van het testprogramma van de F-35.

In de jaarrapportage van het project Vervanging F-16 over 2010 (Kamerstuk 26 488, nr. 259) is een raming van de Nederlandse exploitatiekosten van de F-35 opgenomen. Tijdens de hoorzitting van 19 mei jl. heeft de Amerikaanse onderminister van Defensie Carter melding gemaakt van nieuwe, hogere kostenramingen van de exploitatiekosten van de F-35. Hij onderstreepte dat de oorzaken van de geraamde stijging nog moeten worden onderzocht en dat er maatregelen komen om de kosten te drukken, zodat de hoge ramingen geen werkelijkheid zullen worden. Defensie heeft ten behoeve van het Nederlandse project Vervanging F-16 gedetailleerde informatie nodig over de exploitatiekosten van de CTOL-versie om de raming te kunnen actualiseren. De benodigde informatie komt waarschijnlijk later dit jaar beschikbaar.